

KOMPARACE LITERÁRNÍHO DÍLA S JEHO KOMIKSOVÝM ZTVÁRNĚNÍM

(osnova zápočtové práce)

- Termín odevzdání pracovní verze: **31. 12. 2010.**
- Rozsah: **minimálně 7 stran A 4** (standardní formát, řádkování 1,5).

I. Úvodní kapitola

Úvodní kapitola bude obsahovat:

- informace o autorce/autorovi literární předlohy (zasazení tvorby do širšího literárního a společenského kontextu, informace o případných literárních oceněních autora/autorky apod.),
- žánrové zařazení literární předlohy,
- informace o tvorbě a odborném zaměření autorky/autora komiksového ztvárnění,
- ukázka a krátké okomentování dalších prací autora/autorky komiksových kreseb.

II. Naratologická analýza literární předlohy

Pro vypracování této kapitoly by měly být prostudovány níže uvedené tituly. Pozornost bude zaměřena na:

- **charakteristiku vypravěčské perspektivy** (např. dle knih Stanzel, F.: *Teorie vyprávění*. Praha 1988; Chatman S.: *Příběh a diskurz*. Brno 2008, s. 112-151; Kubíček, T.: *Vypravěč: kategorie narativní analýzy*. Brno: 2007);
- **charakteristiku ústředních postav** díla (např. dle knih Chatman S.: *Příběh a diskurz*. Brno 2008, s. 112-151; Fořt, B.: *Literární postava: vývoj a aspekty naratologických zkoumání*. Praha 2008; Scholes, R., Kellogg, R.: *Povaha vyprávění*. Brno 2002, s. 158-202);
- **charakteristiku a funkci prostředí** v literární předloze (možno opět dle knihy Chatman S.: *Příběh a diskurz*. Brno 2008, s. 112-151, s. 105-112).

III. Analýza vybraných složek komiksové teorie

Zde půjde o rozbor a okomentování vybraných okruhů z teorie komiksu (viz poznámky ze seminářů + doporučená literatura o teorii komiksu). Zaměřte se zejména na analýzu následujících složek:

- poloha a tvar komiksových vinět/panelů,
- způsob rozmístění na vinět/panelů na stránce
- typy přechodů mezi komiksovými panely.

IV. Analýza míry využití tzv. komiksové ekonomie (jedinečných grafických možností komiksu)

V tomto oddíle se zaměřte na popis a okomentování následujících aspektů:

- a) ne/zdařilost vykreslení mimiky postav,
- b) míra využití prostředků pro obrazové ztvárnění zvuků (citoslovce apod.),
- c) způsob práce s barevným rozlišením různých denních dob (zejména jde o vykreslení „dějové atmosféry“),
- d) způsob grafického odlišení přímé řeči, vnitřního monologu, nahlas vyřčených myšlenek, hlasu vypravěče apod.,
- e) provázanost a neoddělitelnost textové a verbální složky (komiks by měl dbát na to, aby mezi slovem a obrazem byla symetrie a aby textová a grafická složka tvořily neoddělitelný celek).

V. Hlavní část zápočtové práce: komparace literární předlohy s komiksovou adaptací

V.1. Míra zachování jazykové charakteristiky postav (přímé řeči)

Z hlediska přenosu struktury vyprávění v literární předloze do komiksového ztvárnění představuje ne/zachování přímé řeči postav jedno z rozhodujících kritérií pro posouzení komiksové adaptace (zachování stylu promluvy postav může být jediným, tudíž nejdůležitějším prostředkem pro přiblížení, „rekonstrukci“ původního literárního textu).

V. 2 Míra zachování vypravěčského stylu a postoje vypravěče k ději

Hlas vypravěče, který v komiksech bývá zpravidla umístěn v horní části viněty, by měl být v komiksové transformaci omezen na minimum. Přesto by však – v případě nutnosti jeho užití – měl být vypravěčský styl literární předlohy (er-forma – ich forma, objektivnost – subjektivnost vypravěče, střídání vypravěčské perspektivy atd.) identický s hlasem vypravěče v komiksu. Smyslem tohoto kritéria je základní požadavek na kvalitní zpracování literárního díla do komiksové podoby – **respektování pravidla přenosu nezměněného, autentického**

textu literární předlohy pro možnost vyvolat v recipientovi představu o původní narativní a stylistické struktuře literárního díla.

V.3 Zachování syžetu, dějové posloupnosti v komiksovém ztvárnění

Přestože zejména v případě rozsáhlých děl komiks většinou nezachovává veškeré dějové linie a stěží se může „doslovně“ držet literární předlohy, události, které jsou v komiksu zobrazovány, by měly být zobrazeny takovým způsobem, aby se co nejvíce přibližovaly literární předloze.

VI. Závěr

V závěrečné části práce uveďte celkové zhodnocení (ne/zdařilost komiksové adaptace, míra odklonu od literární předlohy apod.), přičemž veškerá tvrzení by měla být vždy podepřena konkrétními úryvky.

Příklad možného postupu v hlavní části zápočtové práce:

Komparace textového a komiksového ztvárnění Erbenovy pohádky *Dlouhý, Široký a Bystrozraký* (úryvek)

První strip – princův příchod ke králi

Komiksově ztvárnění



(Lomová, 2008:6)

Literární předloha

„Byl jeden král, a byl už starý a neměl než jednoho syna. Jednou toho syna k sobě povolal a řekl mu: “... (Erben, 1970:13)

Druhý strip – králova prosba

Komiksově ztvárnění



(Lomová, 2008:6)

Literární předloha

„Můj milý synu, víš dobře, že zralé ovoce opadává, aby udělalo místo jinému. Má hlava už taky dozrává a snad už brzy na ni slunce svítit nebude; ale prve než mne pochováš, přece bych ještě rád viděl svou budoucí dceru, tvou manželku. Ožeň se, synu můj! – A kralevic řekl: „Rád bych, otče, po vůli ti byl, ale nemám nevěsty, neznám žádné.“ – (Erben, 1970:13)

Třetí strip – králova rada

Komiksově ztvárnění



(Lomová, 2008:6)

Literární předloha

„I sáhl starý král do kapsy, vytáhl zlatý klíč a podal ho synovi: „Jdi nahoru na věž, na nejvyšší patro, podívej se tam kolem, a pak mi pověz, kterou bys rád.“ Kralevic nemeškal a šel. Jakživ tam nahoře ještě nebyl a také nikdy neslyšel, co by tam bylo.“ (Erben, 1970:13)

Respektování ustáleného žánrového pravidla pohádky v komiksovém zpracování je prvním důležitým prvkem, který se do komiksu podařilo přenést tak, aby nebyla porušena struktura uměleckého vyprávění (literární předloha pohádky i její komiksově zpracování začínají typickými vstupními formulami *Byl jeden král.*, *Před dávnými časy žil jeden král.*, které signalizují časové rozlišení, protiklad „*dvou strukturálně odlišných světů*“ - světa pohádkových postav a světa posluchačů).

Dalším prvkem, který je identický v literární předloze i v její komiksově transformaci, je zachování opozice mezi objektivním vypravěčem v er-formě a přímou řečí postav. V některých případech byla sice přímá řeč zkrácena (např. vynechání králových úvah „*víš dobře, že zralé ovoce opadává, aby udělalo místo jinému. Má hlava už taky dozrává a snad už brzy na ni slunce svítit nebude; ale prve než mne pochováš*“) či převedena do modernější stylové roviny (např. vynechání princova dovětku „*bych po vůli ti byl*“, změna genitivní formulace v literární předloze „*nemám nevěsty, neznám žádné*“ do komiksově podoby

akuzativní „*nemám nevěstu, neznám žádnou*“), avšak kromě těchto drobných úprav nebyla narušena vyprávěcí struktura literární předlohy.

Komiks využil možnosti verbalizace zvuků a myšlenek a vložením této „redundantní verbalizace“ byl brilantním způsobem aktualizován a zdynamizován děj a také byla „slovně podpořena“ symetrie obrazu a slov (viz např. princova otázka: „*Co si přeješ, otče?*“, verbalizace princova údivu: „*Ta je krásná!*“, „*No tohle!*“ apod.). Komiksového potencionálu bylo výborně využito při převodu vypravěčského hlasu do formy vnitřního monologu postavy.

Komiks zachovává vypravěčský styl i syžet pohádky. V literární předloze hlavní funkce vypravěče spočívala v popisu osob, prostředí a děje, v komiksovém zpracování se úloha vypravěče přesouvá od nutnosti verbálního popisu k upřesnění scény.

Z výše uvedených důvodů tak komiksovou transformaci Erbenovy pohádky lze považovat za umělecky velice zdařilou.